

Kortslutning fra Jacobsens biograf

kulturdebatt

Ove Røsbak søker å belyse og forklare sin tolkning av Rolf Jacobsens liv, hevder Ingunn Økland.

I et forsvar for sin nyutgitte biografi om Rolf Jacobsen hevder Ove Røsbak i gårsdagens avis at min anmeldelse av boken (Aftenposten 28.11) «ikke er god leserinformasjon». For det første skal min forståelse av det laudende ordet «fører» være *historieløs*, for det andre skal påstanden om at Røsbak fremstiller Jacobsen som en «pusling» være feilaktig. Begge disse innvendinger berører sentrale aspekter ved «Rolf Jacobsen. En dikter og hans skygge».

Ordet «fører» blir brukt i flere forskjellige sammenhenger i Røsbaks biografi, og ikke bare med referanse til organisasjonslivet på 1930-tallet og den uskyldige forståelse man da måtte

te ha av det. I skildringen av Roma-besøket i 1955 dukker ordet opp i følgende passasje: «Inn til Roma igjen. I ettermiddag skal pave Pius 12 tale for alt folket. Eva, Petra og Rolf tropper opp, står inneklemt i en veldig folkemengde. Rolf tar et bilde av paven i vinduet. Hans nye førerskikkelse.» En historiserende forståelse av denne passasjen gjør den ytterligere suspekt: Bare ti år etter krigens avslutning er det overveiende sannsynlig at ordet «fører» ga helt spesifikke assosiasjoner til nazismen. Røsbak fastholder altså Rolf Jacobsen i hans behov for en sterk leder, åtte år etter at straffen for landssviket er ferdig sonet. Men allerede i «Personlig tillegg til politiforklaringen» (29. august, 1945) erklærte Jacobsen selv at han ikke var enig med nazistene i «Førerdyrkelsen».

Ved å følge Jacobsens «skygge» i tiden etter krigen, kommer størsteparten av Røsbaks biografi til å sirkle

rundt landssviket, selv om bare 108 av 428 sider omhandler perioden 1940-45 konkret. Hypoteser om hvorfor Rolf Jacobsen handlet som han gjorde løper parallelt med fremstillingen av aktuelle saksforhold. Grenseoppgangen mellom kildene og Røsbaks fortolkning er dessverre ofte uklare. Den samme uklarheten gjør seg gjeldende når Røsbak forsøksvis tilbakeviser min påstand om at biografien presenterer oss for en veik og puslete person.

Jacobsen var slett ingen pusling, sier Røsbak nå, for i et utvalgt dagbok-sitat fra 1946 fremstår han som en hedersmann. Her må det sies at Røsbak avdekker en foruroligende svak selvinnsett som biograf – et sitat fra Jacobsens dagbok er ikke egnet til å motsi min forståelse av Røsbaks biografi. Det er naturligvis Røsbaks tolkning av Jacobsens personlighet og livshistorie, ikke Jacobsens egne tekster, jeg forholder meg til i anmeldelsen

av «Rolf Jacobsen. En dikter og hans skygge». – Hvorvidt Jacobsen fremstår som en pusling gjennom sitt eget forfatterskap, dagboksnotater inkludert, er foreløpig ikke klarlagt, og personlig tviler jeg på at dette er en god tolkning. Poenget med Røsbaks hypotesedannelser er imidlertid at forfatterskapet til Jacobsen i grunnen gir få svar på spørsmålet om hvorfor han ble nazist. Det er jo derfor Røsbak forsøker å kartlegge dikterens liv og «skygge».

Kanskje er det altså slik at biografen Røsbak og avisskribenten Røsbak gir uttrykk for to forskjellige holdninger til Jacobsen. Kanskje er det også slik at biografens rytme, temperatur og indre dynamikk, stedvis undertrykker Røsbaks intensjon om å gi et avbalansert bilde av den store poeten og hans landssvik.

INGUNN ØKLAND